

Könyv-kiadás

A magyar könyvkiadás V. ötéves terve 1980-ig a művek számának 10 százalékos, a példányszám 30 százalékos, a forgalom 35 százalékos növelését irányozza elő. 1976-ban két területen várható nagyobb arányú fejlődés: a gyermek- és ifjúsági irodalom, valamint a szakmai kiadványok területén.

Három új sorozat csatlakozik a gyermek- és ifjúsági olvasók körében már népszerű és keresett könyvfüzeteihez. Az Iránytű a serdülők világnézetit tájékozódásához nyújt segítséget, az Aranykürt kiskönyvtár a 8-14 éves gyermekek szép-irodalmi igényeit, érdeklődését hivatott kielégíteni. A világtörténelem fordulópontjainak szépirodalmi feldolgozását nyújtja a Fiatalok Könyvtárának 24 kötetre tervezett sorozata.

Az elmúlt évhez mérten a szakmai ismeretterjesztő irodalom példányszámának emelkedése várható. Új kötetekkel bővülnek a köznevelésben egyre nagyobb szerepet betöltő, keresett, tehát nagy hatékonyságú ismeretterjesztő sorozatok.

Gregor József dicsérete

Felvételt készített a rádió Gregor Józseffel, a szegedi színház kitudó basszistájával, aki a Magyar Rádió Szimfonikus Zenekarával Gounod Faustjából Mefiszto szerenádját, Verdi Macbeth-jéből Banquo áriáját, a Simone Bocanegrából pedig Piesco áriáját énekelte, Szalatsy István vezényletével. Erről a felvételtől tájékozott a rádió zenei fősztályának időszakos kiadványa, a Zenei híradó, ahol Feuer Mária, az ismert zenekritikus méltatja Gregor József teljesítményét. Miután a kiadvány, tudomásunk szerint, utcai forgalomba nem kerül, az alábbiakban ismertetjük kicsit előlegképpen, a felvétel méltatását.

A Szegedi Nemzeti Színház kiváló operaéneke se ma az ország legkiválóbb — ezúttal az óvatostokodó „egyik” jelzőt nyugodtan elhagyhatjuk — basszistája. S bár hanglemmezre lépése, rádió- és tévéfellépése, illetve a szegedi előadások közvetítései révén általánosan ismerik szép, kiegyensúlyozott, szülő hangját, kiváló karakterizációt, és alakító képességét, azt hiszem, mégsem tartja számon kiemelkedő képességeihez méltóan a közvélemény. Ezért szerencsés minden olyan mozzanat — például ez a rádiófelvétel —, amely népszerűségét előmozdíthatja. Mindhárom áriájának meghallgatásakor a fentemlített erények mellett feltűnt például artikulációja. Ilyen világos szövegformálást, mint amilyen az övé, igen ritkán hallani. Igen jól érzékelteti a Mefiszto-szerénád gúnyolódó karakterét, de nem a szokásos könnyeden elegáns alakot formálja meg, hanem valamiféle jőzön földhözragadtság árnyékában, s ezzel sajátos ízt kölcsönöz a figurának. Új rádiófelvételei közül Piesco áriáját találtam a legszebbnek — Banquoé lehetne egy kicsit drámaibb színezetű —, a Simone bocanegróból nagyon muzikális alakításáról a legtöbbet talán az mondja, hogy a hallgató akkor is magával ragadónak találja, ha Székely Mihály éppen a napokban megjelent lemezének utólrhetetlen produkciójával hasonlítja össze.

— Ha a róka bajban van, gyorsan és fondorlatosan fogorag az esze. Egy kis kerek zombékba ugrott bele egyszer egy szúka, utána kildtem a lársamat, ugrasztaná ki. Ment is, hajlott a sás, amerre eltapostott. Egyszer csak látom, hogy utána, vagyis mögötte is hajlodozik. Nem ketten mentek be... — gondoltam. Hát a róka került mögö! Múskor meg fél napig mentem rókanymon a friss porhóban. Egy odvas fúzfába vezetett a beste. Kopogtattam, ütöttem a fát, egy pizz nem jött onnan. Végül lyukat fúrtam a törrel, s egy pálcával azon keresztül piszkáltam meg. Pönt jött ki a koronánál, ott volt a bejárat!

Diákok a moziban

Mozilátogatási versenyt hirdetett szegedi középiskolai oktatási intézmények tanulóinak a Csongrád megyei Moziumi Vállalat, a Vörös kányafa című szovjet — és az idők kezdetén című magyar filmek megtekintésére. Sikerral, hiszen a két filmet 13 ezer 208 szegedi diák tekintette meg (a Vörös kányafaft 7114, az idők kezdetént 6094 tanuló). A vállalat az iskolák létszámához viszonyított legmagasabb látogatottságot jutalmazta, így az a nyolc szegedi középiskolai oktatási intézmény nyert, melynek valamennyi tanulója látta a filmeket: a gépipari szakközépiskola, a vasútforgalmi szakközépiskola, az erdészeti szakközépiskola, a Tisza-parti gimnázium és szakközépiskola, a 600. számú szamunkásképző, a kereskedelmi és vendéglátóipari szakközépiskola, a közigazgatási szakközépiskola és a Kossuth Zsuzsa egészségügyi szakközépiskola. Különdíjat nyert a Radnóti gimnázium. Az ajándékutalványokat tegnap délután a szegedi Sajtóház klubjában adta át Horváth Lászlóné, a Csongrád megyei Moziumi Vállalat igazgatója. A vállalat ugyancsak tegnap juttatta el a makói József Attila Gimnáziumnak, a Ki tud többet a Szovjetunióról? vetélkedő győztesének, a felajánlott 16 milliméteres filmvetítő gépet. A moziumiek Komarov szocialista brigádja védnökségét vállalt azért, hogy a vetítőgépet biztonságosan üzemeljen.

Úttörők versenye

Kisteleken tartották a Tudományos Technikai Úttörő Szemle szegedi járási döntőjét. A kilenc tantárgyban összesen 180 versenyző mérte össze tudását. A szegedi járási úttörőcsapatok tagjai vettek részt a rendezvényen, akik a csapatversenyeken legtöbb helyezésért értek el. A járási döntőn az irodalombarát és nyelvész versenyen: Szabó Anikó (Kistelek, Petőfi iskola), úttörő történelem kutató versenyen: Fogas László (Zsombó), az úttörő vegyészekt között: Rácz Vince (Üllés), az úttörő természetku-

A téli vadászmézőn

Szép, kemény, fehér télre áhítottunk már évek óta. Mennyi vers, mennyi mese van róla, és a gyerekeink még nem últek szánkóiban, nem gyúrtak hógolyót, nem raktak hóembert. Hát most megjött. Fehér az erdő, a mező, a rét, fehér a Tisza. Városon hamar elpiszkolódott ugyan a patyolat, de kinn a földeken a messzi horizonttal ölelkezik a hótakaró. Rozsdás kis gazok, apróbb fekete hantok színezik csak a fehérséget, meg a rádi, szürke gallyak. Néha kis bolondos pontocskák, nyulak fickándoznak át a nagy lepedőn, egy-egy őz iramodik takarás felé, vagy ijedten fölrebenedő fáncsapat húzódedb.

Csönd, nagy és mély fehér csönd van, csak a csizmánk ropog, szaggatja a hó felső, megolvadt, majd megfagyott kergét. Megyünk, taposunk a szűzi havat a baksi vadórrel, Balogh Istvánnal. Ö mindennapos kötelességősvényein halad, én meg kíváncsiszodom mellette. En csak a fehérséget látom, mint üres lapot, ő meg olvas róla rendületlenül. Itt róka osont, itt fának kapott, emitt őzcsorda éjszakázott.

Nyúltánc a havon

A vadnak ilyenkor van szüksége a figyelemre meg a gyámolításra. Meg kell hordani az etetőket lucernával és maggal, orrvadászok puszkájára kell fülelni, mert a gyámoltalan vadat a legkönnyebben leölni, lenni kell a rókát, mert ilyenkor a legszemtelenebb...

Nézze csak! Látott már ilyet? — sűg a vadór, és int a szemével. A kemény havon két nyúl táncol, kecsesen állnak két hátsó lábukon, mintha csárdást járnának. Hosszan ficáncolnak így, egy harmadik meg körülkörülgörözőzta őket. De nem tánc ez, inkább pofozkodás, mert első lábukkal oda-odaszóznak egymásnak. Talán a harmadik kegyeért virtuskodnak? Ennek van az ideje. Ilyenkor kelletik, mutogatják magukat, bódultan kergetőznek a havon. S hogy milyen bódultan, arra a csatornaparton találjuk a magyarázatot. Egy szép, fejlett őreg nyúl teteme, fölhasított zsigerei példázák: lakodalma van most a rókának! Hiba a nagy fül és a gyors láb, ha a párosodás izgalma erősebb az elővigyázatnál!

— No, majd visszajössz te még ezért! — mormog magában a vadór, és mérget vesz elő a táskájából, „Meggőzsa” vele a nyúltetemet, s egy kiálló zombék mellé teszi. — Ebből csak egyszer eszel...

Úgy látszik azonban, hogy a ravasz jobban kedveli a frisseket, mert három mérgezett tetemet is meglátoga-

tunk a csatorna hosszán, de sem rókanymot, sem elhullott ragadozót nem lelünk. Néhány vetési varjú hullája feketéllik csak a könnyű préda körül.

Ezek is rákaptak már a húsról! Valaki kisütötte, hogy nem károsak, kímélni kell őket. De hogy hány kiszsenge nyúlfiat leütnek, hány fáncsibét elragadnak, mennyi tojást szétvernek, azt csak az tudja, aki gyakran lefelé néz a mezőn. Mért nincs fának meg nyúl ott, ahol ezek „kolóniáznak”?

Értekezés a rókáról

Hosszú a kerülő, lehet kérdezgetni, beszélgetni. Két nagy titka van a vadgazdálkodásnak — meséli lelkesülten. Gondosság a szaporításban meg az apaszásban, ez az egyik, s kíméletlenség a vad ellenségeivel szemben, ez a másik. Mindenekelőtt a róka...

Rókáról aztán hosszú mezei értekezés bontakozik ki. Egy róka esztendőnként legalább hatvan hasznos vadat elhord. Leüti a nyulat, elfogja a fészken ülő fáncsnyút, s különösen tavaszszal pusztít, amikor hatnyolc éhes kolyke várja a zsákmányt a kotorékban. Nem egy rókakotorékot kiástam már, láttam a csontból, tollból, hogy mit pusztít. Szeret ugyan egerészni is, elcsipi akár a kóbor macskát is, de a nyúlfiókt meg a fánakcsibe a legkönnyebb zsákmány.

Mikor meg a rókacsálad kinő a kotorékból, az valószagos pestis! Mind megtanul vadászni az apraja is, s ott hasznos vad nem marad a közelben.

A rókát pedig leginkább a vadórnek kell kipusztítani, mert a vadászatokon elég gyéren hullik az értékes zsákmány. S ahogy megtudom Balogh István szakmájából, akkor lehet leginkább megbosszulni, mikor kolykék vannak. Csudára szeret ugyanis játszani a róka apraja, s kijön a kotorék elé a tavasz napra. Kis játszóteret tapos magának a hatnyolc fióka. Ahogy nőnek, mind nagyobb a kör... Erről lehet megismerni az élő koteréket. Akkor aztán fűstgyertyával mind be lehet fűlhasztani őket!

Akármilyen meséje van is a róka ravaszágának, az ember csak kifog rajta, ha rááll. Méreggel, fűsttel, puszkával, sípval... És ebből a síp a legromantikussabb. Egy bizonyos sípfa jta értő kézben úgy meg tud ríni, akár a bajba esett nyúl. Panaszosan, fájdalmasan fújja a vadór vagy a vadász egy fa mögött, és vár. Ha éhes róka van a közelben, fut a könnyű prédára — egyenesen szembe a tartóztató sőrétrajjal.

— Megpróbáljuk?

— Hogyne!

Fújta a vadór, fújta keversersen az ártér sűrűjében, s pár percre meg is jött a ravasz. Gyönyörűen vörösölt a prémje a fehér havon, fekete farkával sóprótt maga után.

— No, gyere csak, gyere! — biztattuk magunkban. Hanem Rex sem volt álmos, a szálkás vizsla, s hiába a sok vesződés, a türelmes idomítás, mikor a nagy ellenséget meglátta, már ugrott is! Megmentette nagy igyekeztében a vörös ravaszt!

Kaptam helyette újabb rókamesét.

— Ha a róka bajban van, gyorsan és fondorlatosan fogorag az esze. Egy kis kerek zombékba ugrott bele egyszer egy szúka, utána kildtem a lársamat, ugrasztaná ki. Ment is, hajlott a sás, amerre eltapostott. Egyszer csak látom, hogy utána, vagyis mögötte is hajlodozik. Nem ketten mentek be... — gondoltam. Hát a róka került mögö! Múskor meg fél napig mentem rókanymon a friss porhóban. Egy odvas fúzfába vezetett a beste. Kopogtattam, ütöttem a fát, egy pizz nem jött onnan. Végül lyukat fúrtam a törrel, s egy pálcával azon keresztül piszkáltam meg. Pönt jött ki a koronánál, ott volt a bejárat!

Ki kell ezt ismerni! Egyszer meglestem, hogy tanítja a fiait vadászni. Viszi magával őket, jóformán csak abból lehet tudni, hogy rebened a fának. Valóságilag röpül ő is utána. Melyik hogy csinálja, azt figyeli közben, s amelyik elég ügyes, azt lopva elhagyja. A gyöngébbel, tehetetlenebbel gyakorolja aztán tovább, amíg meg nem győződik arról, hogy mind mesél már a maga emberségéből is. Akkor aztán egy kolyke se látja többet.

Meg volt ígérve a róka és rá volt száva a nap, de a jó vadórnek mindig kéznél van a magyarázat is.

Az úgy van, hogy első hókor legjobb a sfp. Akkor minden vad megszeppen, siet gyűjteni, jólakni, mert kell a tartalék. De vese felé meg hajnalban is jobban vadászik... És az is jó módszer: fölülni egy nagy eperfára, mert a róka nagyon szeret eprészni...

Majd megvárjuk az eperérest, rendben...

Élet a hó alatt

Szép, nagy lucernatáblához értünk. Óz..., óz... Zsenge hajtások, élet után kaparásztak a hóban. De itt csipe-dett a fának és itt keresgél a nyúl is, csuda tömegben. Most még nem szorult a vad annyira az etetőkhöz, kint keresgél a mezőn.

Hallottam valamit — pedzettem a vadórnek —, hogy tán perbe kellett menni az őzek miatt. Leették a drága vetőmag-kukoricát! Egy szakértő úgy számolta, hogy száz őz járt a táblába, és naponta három kilóval számolva...

Az őznél nincs finnyásabb állat. Az csak akkor eszik száraz kukoricát, ha már semmi sincsen. Hízónak kell annyi tengeri! Az őz a szájával nem tesz komoly kárt, mert mindenütt csipe-d egy keveset...

— Decemberben már keveset talál odakint...

— De mit keres a kukorica karácsony táján a földön? Tettünk egy nagy kört, majd visszatapostunk a vadászházba. Még a vaddisznókról faggattam meg a vadórnt.

— Van... Bizony van... És annál kártékonyabbat nem tudok, mert az mindenevő. És falánk a végtelenségig. Nem szabad hagyni, hogy elszaporodjon itt az Alföldön. De megkeresni is nehéz. Itt nincsenek olyan erdősegek és sűrűk, ahol nyugodtan megbújhatna. Itt mindig vándorol. Ki kellene pusztítani! Az ég újra beszűkülte délutánra. Lesz még hó? A gyerekek tán örülnének neki, de a vadór megelégette. Így még jó, így még elboldogul a vad...

Sz. Simon István

Bögrecsárdák

Alsóvárosról azzal kezdte hozzánk küldött levelét több aggódo édesanya: „Van a közelben két zugkocma, Árvai László, Szeged, Pásztor utca 40. és őzv. Szekeres Mihályné, Szeged, Tarló utca 1. szám alatt, ahol nagyobb forgalmat bonyolítanak le, mint bármelyik vendéglő, vonzzák a férjek mindent percét. A családra nem jut idő, ha netán egy kicsi marad, az is köztökdéből és vitából áll.”

Nem volt könnyű bebizonyítani, hogy a levélíróknak igazuk van-e. A Pásztor utca 40. szám alatt éppen a pincében rendezgette az üres és a teli szódásüvegeket Árvai László, amikor a Csongrád megyei Kereskedelmi Felügyelőség képviselőjével rákészöntünk, hogy innánk a borából. — Üveget hoztak? — nézett végig rajtunk. „Nem. Minek az? A bort a hasunkban visszük el.” — Kérem, én csak a megengedett 25 literes tételben adok el bort — terelgett ki bennünket az udvarról. Öltözötünk megállapítottuk, hogy jobban járunk, ha munkásruhában, vagy a fuvarosok sajátos öltözetében állítunk be.

A Tarló utca 1. szám alatt szerencsénk volt őzv. Szekeresnél. Rögtön a kiskonyhába invitált, és kiszolgált bennünket fél liter borral, egy üveg szódával. Poharakat tett elénk, öntöttünk, és fizettünk 15 forintot. Közben arra gondoltunk, amit az utána, egy asszonytól hallottunk, aki két kannával ment a kútra. — Árvaiéknál nem jutottak be a koszos, piszkos nyárikonyhák? Dél óta ott iszik pedig az én uram is a többiekkel, menjenek csak vissza — buzdított bennünket. Ekkor délután 4 óra volt. Megtudtuk még tőle, hogy errefelé reggel pálinkát is mérnek, déltől késő estig pedig borozni lehet a részegségig. Hogy tiszta bor-e az, vagy lötyty, az más kérdés, mert manapság már a borsepréből is lehet „bort” csinálni. Végül is igaza volt a köcsögös asszonynak. Árvaiéknál is kaptunk két nagyfröccsöt a nyárikonyhában.

Lódi Ferenc